

Betekenis van het Bedrijventerrein Molenwetering te Alphen aan den Rijn voor beschermde soorten

Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet

J.A.M. van Zundert
F. van Vliet

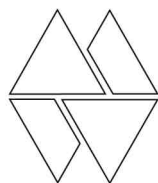

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Betekenis van het Bedrijventerrein Molenwetering te Alphen aan den Rijn voor beschermde soorten

Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet

J.A.M. van Zundert
F. van Vliet

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
info@buwa.nl www.buwa.nl

opdrachtgever: gemeente Alphen aan den Rijn

26 juni 2012
rapport nr. 12-092

Status uitgave: concept

Rapport nr.: 12-092

Datum uitgave: 26 juni 2012

Titel: Betekenis van het Bedrijventerrein Molenwetering te Alphen aan den Rijn voor beschermde soorten

Subtitel: Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet

Samenstellers: ing. J.A.M. van Zundert
drs. F. van Vliet

Aantal pagina's inclusief bijlagen: 30

Project nr.: 11-637

Projectleider: drs. A.D.G. Koopman

Naam en adres opdrachtgever: gemeente Alphen aan den Rijn
Postbus 13
2400 AA Alphen a/d Rijn

Referentie opdrachtgever: 2012/22127

Akkoord voor uitgave: Teamleider Bureau Waardenburg bv
drs. G.F.J. Smit

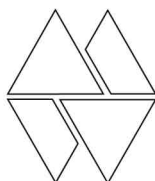
Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / gemeente Alphen aan den Rijn

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
info@buwa.nl www.buwa.nl

Voorwoord

De gemeente Alphen aan den Rijn is voornemens het herziene bestemmingsplan Molenwetering vast te stellen. Bij herbestemming zal rekening gehouden moeten worden met mogelijke consequenties voor beschermde planten en dieren.

De gemeente Alphen aan den Rijn heeft Bureau Waardenburg opdracht verstrekt een oriënterend onderzoek uit te voeren naar de betekenis van Molenwetering voor beschermde soorten.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

ing. J. van Zundert	veldwerk, rapportage
drs. F. van Vliet	veldwerk, rapportage, fotografie
drs. A.D.G. Koopman	projectleiding, redactie.

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is ISO gecertificeerd.

Vanuit de gemeente Alphen aan den Rijn werd de opdracht begeleid door de mevrouw E. Poot. Wij danken haar voor de prettige samenwerking.

Inhoud

Voorwoord	3
1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding en doel.....	7
1.2 Aanpak <i>quick scan</i> Flora- en faunawet.....	7
1.3 Verantwoording.....	8
2 Ingreep en plangebied	9
2.1 De ingreep.....	9
2.2 Het plangebied.....	9
3 Voorkomen van beschermde soorten planten en dieren.....	13
3.1 Resultaten	13
4 Effecten op beschermde flora en fauna	17
5 Conclusies en aanbevelingen	19
5.1 Conclusies	19
5.2 Aanbevelingen	19
6 Literatuur.....	21
Bijlage 1 Wettelijk kader	23
Bijlage 2 Plantekening verlegging Leische Schouw	27

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De gemeente Alphen aan den Rijn is voornemens het herziene bestemmingsplan bedrijventerrein Molenwetering vast te stellen. Bij deze herbestemming zal rekening gehouden moeten worden met consequenties die dat kan hebben voor planten en dieren die beschermd zijn krachtens de Flora- en faunawet¹.

In dit rapport wordt verslag gedaan van een oriënterend onderzoek uitgevoerd naar de betekenis van het plangebied voor beschermde soorten.

Het doel is om te bepalen of de ingreep kan leiden tot overtredingen verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Als dat het geval is, dan wordt bepaald of er maatregelen mogelijk zijn om overtreding te voorkomen, dan wel of er een vrijstelling geldt of onder welke voorwaarden ontheffing kan worden aangevraagd en verkregen.

1.2 Aanpak *quick scan* Flora- en faunawet

Bij de herbestemming zal rekening moeten worden gehouden met het huidige voorkomen van beschermde soorten planten en dieren. Als de voorgenomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, zal moeten worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet moet worden verkregen (zie bijlage 1).

Dit rapport beschrijft de effecten van de bestemmingsplanwijziging op beschermde en/of bijzondere soorten planten en dieren. In dit rapport wordt ingegaan op de volgende vragen:

- Welke beschermde soorten planten en dieren komen mogelijk of zeker voor in de invloedssfeer van het plangebied?
- Welke effecten op beschermde soorten heeft de bestemmingsplanwijziging?
- Kunnen de effecten een wezenlijke negatieve invloed op soorten hebben?
- Worden verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden? Zo ja, welke?
- Moet hiervoor ontheffing worden aangevraagd?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie (vermindering) en compensatie van schade aan beschermde soorten?

¹ Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. In de Flora- en faunawet worden drie beschermingsregimes onderscheiden. Voor soorten uit Tabel 1 geldt vrijstelling van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. In voorkomende gevallen hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Voor soorten van Tabel 2 of 3 geldt geen vrijstelling en kan aanvraag van een ontheffing aan de orde zijn bij overtreding van verbodsbepalingen. In de lopende tekst is per beschermde soort aangegeven in welke categorie deze is opgenomen.

1.3 Verantwoording

De toetsing is een effectbepaling en -beoordeling op basis van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied, de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze soorten en de voorgenomen bestemmingsplanwijziging. De toetsing is opgesteld op basis van het in 2012 uitgevoerde veldwerk (oriënterend bezoek), de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

Bronnenonderzoek voorafgaand aan het terreinbezoek heeft geleid tot een lijst van in het veld te onderzoeken soorten planten en dieren. Het plangebied Molenwetering is op 4 juni 2012 overdag bezocht. Tijdens het terreinbezoek is informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten. Daarnaast is op basis van terreinkenmerken en expert judgement beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten. Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van een schepnet om een indicatie te krijgen van het voorkomen van beschermde vissen en amfibieën. Aanwezige bebouwing en bomen zijn globaal beoordeeld op geschiktheid voor vleermuizen. Voorafgaand aan het terreinbezoek heeft beperkt bronnenonderzoek plaatsgevonden. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen zijn online beschikbare bronnen geraadpleegd, waaronder de NDFF (telmee.nl, waarneming.nl). Daarnaast is, voor zover nodig, gebruik gemaakt van achtergrond documentatie, zoals eerder door Bureau Waardenburg uitgevoerde onderzoeken (zie literatuurlijst).

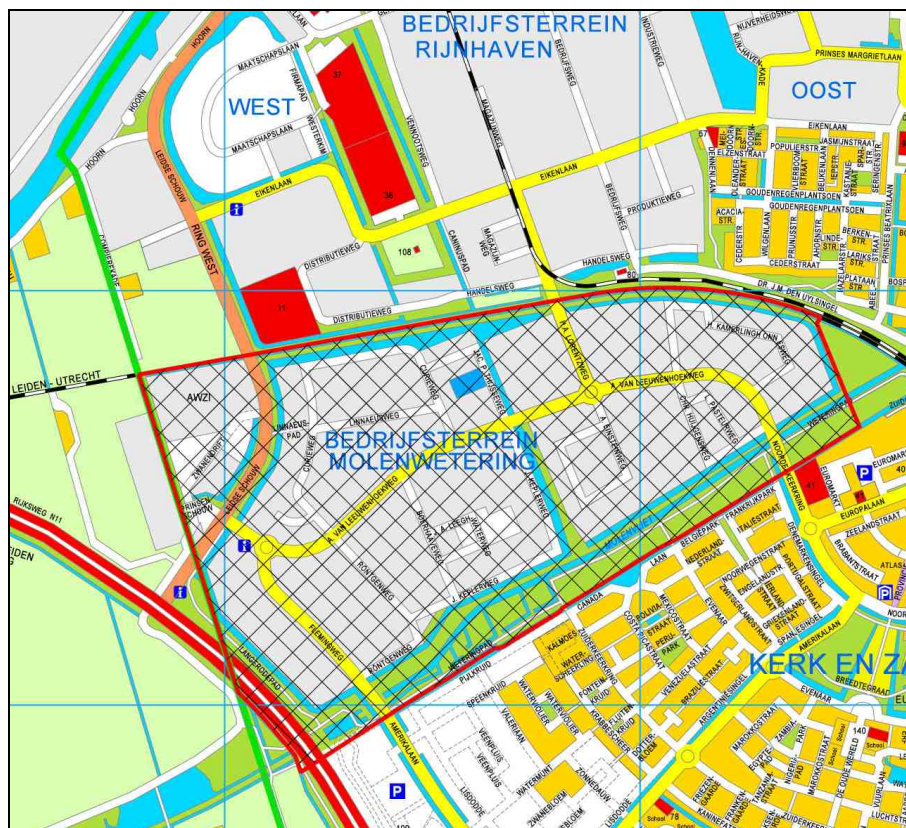
2 Ingreep en plangebied

2.1 De ingreep

Het bestemmingsplan is voornamelijk conserverend van aard. Dit betekent dat er zo min mogelijk zal veranderen. De enige verandering die op dit moment voorzien is, is de verlegging van de weg 'Leidsche Schouw' in westelijke richting. De tekening van de verlegging van de Leidsche Schouw is opgenomen in bijlage 2. Op figuur 2.2 is de Leidsche Schouw aangegeven. Bij de uitvoering van de verlegging zullen ingrepen plaats vinden aan de watergangen (dempen en opnieuw graven) en groenstroken (verwijderen vegetatie, grondwerkzaamheden en aanbrengen verharding). Aangenomen wordt dat na verlegging van de Leidsche Schouw, de bermen opnieuw ingericht worden zoals in de huidige situatie

2.2. Het plangebied

Molenwetering is een bedrijventerrein aan de westkant van Alpen aan den Rijn. Het ligt ingesloten tussen de N11 (aan de westzijde), bedrijventerrein Rijnhaven (aan de Noordzijde) en woonwijken aan de oost- en zuidzijde.

Figuur 2.1 Bedrijfssterrein Molenwetering (blokarcering)

Figuur 2.2 Satellietfoto (bron: Google maps), Molenwetering is rood omlijnd. De Leidsche Schouw is geel ingetekend.

Het grootste deel van Molenwetering bestaat uit grote bedrijfsgebouwen en loodsen, met infrastructuur en smalle groenstroken met cultuurplanten en jonge bomen in laanverband aangeplant.

Impressie bedrijven terrein Molenwetering

Impressie bedrijven terrein Molenwetering

In het zuiden van het bedrijventerrein ligt het Weteringpad: een brede groene zone met een vaart met ondiepe zijtakken, bosschages en ruig grasland.

Impressie Weteringpad: parkachtige groene zone in het zuiden van het plangebied

In het noordwesten van het plangebied bevindt zich tussen de huidige tracé van de Leidsche Schouw en waterzuiveringsbedrijf een berm met bomen, een watergang en een groenstrook met ruige vegetatie. In de oever van de watergang groeit een vegetatie met onder andere gele lis, lisdodde, kattenstaart en riet.

Locatie nieuwe traject Leidsche Schouw

In de groenstrook groeien soorten van voedselrijke grasland/ruigte (grassen, brandnetel, distels, rode klaver).

3 Voorkomen van beschermde soorten

3.1 Resultaten

Planten

Van de in de regio bekende beschermde soorten kunnen dotterbloem en zwanebloem voorkomen in het plangebied (van Zundert & Emond 2009). Het betreft soorten die opgenomen zijn in Tabel 1 van de Flora- en faunawet en waarvoor vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voor ruimtelijke ingrepen.

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijst waargenomen. De watergang bij de Leidsche Schouw is helemaal langsgelopen. De groene zone (Weteringpad) in het zuiden van het gebied is niet vlakdekkend onderzocht. Het is niet uitgesloten dat dotterbloem en zwanenbloem daar wel in lage dichtheden voorkomen.

Op grond van de aangetroffen vegetaties en terreinkenmerken worden geen andere beschermde soorten verwacht.

Een in de regio voorkomende niet beschermde soort van de Rode lijst is krabbescheer. Het voorkomen van krabbescheer is echter niet bekend van het plangebied (Koopman *et al.* 2006, Telmee.nl, Waarneming.nl).

Tijdens het veldbezoek is gezocht naar krabbescheer in de watergang waar ingrepen plaats vinden in verband met de verlegging van de Leidsche Schouw. De soort is er tijdens het veldbezoek niet waargenomen.

Ongewervelden

Groene glazenmaker komt in de omgeving van Alphen aan den Rijn voor (Waarneming.nl, Telmee.nl). De soort is tijdens het veldbezoek niet waargenomen. Groene glazenmaker is afhankelijk van krabbescheervegetaties van een bepaalde omvang. Omdat deze vegetaties niet aangetroffen kan geconcludeerd worden dat het plangebied geen betekenis heeft voor deze soort.

De platte schijfhoren komt vrij algemeen voor in het veenweidegebied van west-Nederland. Het voorkomen van de platte schijfhoren is niet bekend in de gemeente Alphen aan den Rijn. Ten behoeve van de Natuurwaardenkaart van Alphen aan den Rijn is plantenmateriaal uit een aantal sloten onderzocht maar in geen van de monsters is de platte schijfhoren aangetroffen (Koopman *et al.* 2006). Ook bij het veldbezoek voor deze quick scan zijn waterslakjes meegenomen uit de watergang bij de Leidsche Schouw en in het lab gedetermineerd. Het betrof geen platte schijfhoren. De watergang heeft geen functie als leefgebied voor platte schijfhoren.

Vissen

Uit het bronnenonderzoek blijkt dat in Alphen aan den Rijn bittervoorn en kleine modderkruiper voorkomen (van Zundert & Emond 2009), Koopman *et al.* 2006, Telmee.nl). Er zijn echter geen waarnemingen bekend van het plangebied zelf. Bij het veldbezoek voor deze quick scan is de watergang op vier plaatsen met een schepnet

bemonsterd. Daarbij werd nauwelijks vis gevangen. Er zijn geen kleine modderkruipers of bittervoorns aangetroffen. Ook zijn geen mosselen gevonden. De watergang heeft geen betekenis als leefgebied voor beschermde soorten vis.

Amfibieën

De strikt beschermde rugstreeppad komt op veel plekken in het buitengebied van Alphen aan den Rijn voor. Ook is een populatie bekend in de groenstrook ten noorden van de N11, dat grenst aan de groene Weteringpad-zone (Koopman *et al.* 2006). Het Weteringpad langs het zuiden van het plangebied is geschikt als leefgebied voor de rugstreeppad en minder strikt beschermde soorten amfibieën. Het is daarom niet uit te sluiten dat deze soorten gebruik maken van het (zuiden van het) bedrijventerrein. Rugstreeppad leeft het grootste deel van het jaar op het land en verbergt zich overdag onder los materiaal of rommel (zoals plankjes, potten, enz.) op percelen die in de buurt liggen van het Weteringpad.

De watergang waar mogelijk ingrepen plaats vinden in het kader van de verlegging van de Leidsche schouw is met schepnet bemonsterd. Daarbij is metamorfoserende gewone pad aangetroffen. Larven / juvenielen van rugstreeppad zijn niet aangetroffen. De sterke oeverbegroeiing langs de watergang en dichte begroeiing van de aangrenzende groenstrook maken het ongeschikt als habitat voor rugstreeppad. De watergang heeft geen betekenis voor rugstreeppad.

Rugstreeppad komt in de directe omgeving van het plangebied voor en mogelijk in de watergang langs het Weteringpad. Het is mogelijk dat kaal terrein, tijdelijke depots en/of ontwateringsgreppels tijdens de ontwikkelingswerkzaamheden binnen het plangebied een aantrekkende werking hebben op rugstreeppad en de soort hier tijdens de werkzaamheden opduikt. De rugstreeppad is een echte pionierssoort. In stedelijke gebieden wordt hij regelmatig waargenomen in ruige, kunstmatig gecreëerde zandige milieus met losgrondige bodems die snel opwarmen, zoals opgespoten zandvlaktes en bouwterreinen. Ze kunnen hier tijdelijke waterplassen of water dat in bouwputten of binnen funderingen stagneert als voortplantingswater gebruiken.

Reptielen

De ringslang (Tabel 3 soort) is uit de omgeving van het Aarkanaal en de Zegerplas bekend. Midden jaren tachtig is een vijftigtal uitheemse ringslangen van de ondersoort *Natrix natrix persa* uitgezet in het gebied rond het Aarkanaal (informatie RAVON Zuid-Holland). Het is dan ook zeer waarschijnlijk dat de huidige populatie in het gebied bestaat uit nakomelingen van deze exoten (Koopman *et al.* 2006). De *Natrix natrix persa* is een niet-inheemse ondersoort en is niet beschermd. Ringslangen worden daarom buiten beschouwing gelaten.

Het bedrijventerrein heeft geen functie heeft voor beschermde reptielen.

Grondgebonden zoogdieren

Het Weteringpad langs het zuiden van het plangebied en het ruige gebied ten westen van de Leidsche Schouw kunnen een functie hebben voor algemene zoogdiersoorten zoals (spits)muizen, egel, konijn, haas en kleine marterachtigen. Tijdens het veldbezoek zijn muizenholletjes en molshopen in de groene zone in het zuiden van het plangebied waargenomen. Functie van het plangebied voor strikt beschermde grondgebonden zoogdieren is door het ontbreken van geschikt habitat uitgesloten.

Vleermuizen

In het jaar 2000 is de gemeente Alphen aan den Rijn geïnventariseerd op vleermuizen (Meurs *et al.* 2000). Hierbij zijn de volgende soorten vastgesteld: meervleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Watervleermuis is in 2010 vlak buiten de gemeentegrens van Alphen aan den Rijn aangetroffen tussen Hazerswoude-Dorp en Hazerswoude-Rijndijk (Telmee.nl). Watervleermuis is een zeldzame verschijning in de omgeving van Alphen aan den Rijn, wegens het ontbreken van beschikte verblijfplaatsen (bomen met holten). In 2011 is het stedelijke gebied Lage Zijde geïnventariseerd, hierbij zijn gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen (Kruijt *et al.* 2012).

Uit de directe omgeving van het plangebied zijn alleen recente waarnemingen bekend van gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger (van Zundert & Emond 2009), waarneming.nl, Telmee.nl). Van Meurs *et al.* (2000) vermeldt dat bij het onderzoek in 2000 slechts weinig vleermuizen werden aangetroffen op het bedrijventerrein Molenwetering. Alleen gewone en ruige dwergvleermuizen werden toen aangetroffen en dan vooral foeragerend in de groene zone in het zuiden van Molenwetering. De groene zone langs het Weteringpad heeft vrijwel zeker een belangrijke functie als foerageergebied en vliegroute voor diverse soorten vleermuizen.

Van Meurs *et al.* (2000) hebben in 2000 geen verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen vastgesteld. In de huidige situatie zijn de bomen in het plangebied in het algemeen jong en ontbreken voor vleermuizen geschikte holtes. Verblijfplaatsen en paarverblijven voor boombewonende vleermuizen worden daarom niet verwacht.

De gebouwen van het bedrijventerrein hebben ook weinig potentie als verblijfplaats voor vleermuizen. Veel van de gebouwen zijn uit plaatmateriaal opgebouwd, hebben over het algemeen geen spouwmuren. Enkele panden zijn opgetrokken uit baksteen met spouwmuur, deze locaties kunnen in principe baltslocaties en paarverblijflocaatie voor ruige en/of gewone dwergvleermuis vormen. Enkele paarverblijfplaatsen worden verwacht op het bedrijventerrein. Het Weteringpad biedt betere balts- en paarverblijfplaatsen voor ruige dwergvleermuis dan het bebouwde gebied. Deze soort roept vanaf een vaste plek, terwijl gewone dwergvleermuis dat niet doet.

Betekenis voor vleermuizen van de locatie verlegging Leidsche Schouw

Omdat geen recente onderzoeken beschikbaar zijn binnen het plangebied, is het gebruik van de groenstrook bij door gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger onbekend. De combinatie van watergangen en berm met bomenrij, parallel aan de Leidsche Schouw kan functie hebben als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Op grond van de ruimtelijke ligging ten opzichte van geschikte foerageergebieden is deze watergang en bomenrij niet uniek en er zijn geen aanwijzingen dat deze locatie zeer belangrijk is voor vleermuizen.

Van de soorten die binnen de gemeente voorkomen, zijn laatvlieger en meervleermuis gebonden aan geleidende landschapselementen. Het is niet waarschijnlijk dat de watergang bij de Leidsche Schouw een functie heeft als vliegroute voor vleermuizen omdat er in de directe omgeving watergangen liggen die meer geschikt zijn, zoals de watergang aan de westzijde van de waterzuivering. Het deelgebied heeft geen betekenis als vliegroute voor vleermuizen.

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats²

Er zijn geen waarnemingen bekend van vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest binnen bedrijventerrein Molenwetering. Wel zijn waarnemingen bekend van soorten met een jaarrond beschermd nest in de omgeving (slechtvalk op bedrijventerrein Rijnhaven, buizerd in de aangrenzende polder). Tijdens het veldbezoek zijn alleen algemeen voorkomende vogels waargenomen zoals ekster. De groene zone in het zuiden van het plangebied is echter niet vlakdekkend onderzocht. Op grond van gebiedskenmerken en het ontbreken van waarnemingen en het veldbezoek, kan geconcludeerd worden dat de groenstrook en de watergang bij de Leidsche Schouw geen functie heeft voor jaarrond beschermde soorten. Voor de groene zone in het zuiden van het plangebied kan een functie voor soorten met een jaarrond beschermd nest niet zonder nader onderzoek worden uitgesloten.

² Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

4 Effecten op beschermde flora en fauna

Planten

Het plangebied komen geen strikt beschermde plantensoorten voor. Negatieve gevolgen voor beschermde planten door de verlegging van de Leidsche Schouw zijn uitgesloten.

Ongewervelden

Het plangebied heeft geen betekenis voor beschermde soorten ongewervelden. Negatieve gevolgen voor beschermde ongewervelden door de verlegging van de Leidsche Schouw zijn uitgesloten.

Vissen

Het is niet uitgesloten dat in watergangen in de groene zone in het zuiden van het bedrijventerrein kleine modderkruiper of bittervoorn voorkomen. Deze watergangen blijven onaangetast. De watergang bij de Leidsche Schouw heeft geen functie voor beschermde vissen. Er zijn daarom geen effecten op beschermde soorten bij gedeeltelijk dempen en opnieuw graven van deze watergang. Wel geldt de zorgplicht voor overige vissoorten (aanbevelingen in § 5.2).

Amfibieën

De watergangen in het plangebied hebben betekenis als leefgebied voor algemeen voorkomende amfibieënsoorten van tabel 1 van de Flora en faunawet. Voor deze soorten geldt vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Wel geldt de zorgplicht (aanbevelingen in § 5.2).

Om te voorkomen dat rugstreeppadden het werkgebied bij de Leidsche Schouw koloniseren tijdens de werkzaamheden, zijn aanvullende maatregelen nodig. Hiermee kan overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden voorkomen en wordt zorgvuldig handelen gegarandeerd. Hiervoor wordt verwezen naar de soortenstandaard voor de rugstreeppad (Ministerie van EL&I, 2011). Deze soortenstandaard bevat een set standaardmaatregelen, die een initiatiefnemer van een ruimtelijke ingreep kan of moet nemen als rugstreeppad in het geding is.

Reptielen

Het plangebied heeft geen betekenis voor beschermde soorten reptielen. Effecten op beschermde soorten reptielen zijn uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied komen geen strikt beschermde grondgebonden zoogdieren voor. De groenstroken aan de buitenzijden van het bedrijventerrein kunnen een functie hebben voor algemene zoogdiersoorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ingrepen een vrijstelling van verbodsbepalingen. Wel geldt de zorgplicht (aanbevelingen in § 5.2).

Vleermuizen

Met de verlegging van de Leidsche Schouw kan een onderdeel van foerageergebied van ruige en gewone dwergvleermuis en laatvlieger worden aangetast. Het betreft een beperkte oppervlakte terwijl in de omgeving voldoende en beter geschikt foerageergebied voorhanden is en de aantasting tijdelijk is. Het gebied wordt niet van wezenlijk belang geacht als foerageergebied of vliegroute voor genoemde soorten. Van overtreding van verbodsbepalingen is (daarom) geen sprake. De gunstige staat van instandhouding is niet in het geding.

De groenstrook bij de Leidsche Schouw heeft geen functie als essentiële vliegroute. De aanwezige bomen herbergen geen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen wegens ontbreken van geschikte holten, scheuren of loshangende bast. Negatieve effecten op vleermuizen als gevolg van de omlegging van de Leidsche Schouw zijn dan ook uit te sluiten.

In de rest van plangebied zijn geen ingrepen voorzien. De bestemmingsplanwijziging heeft geen negatieve gevolgen voor vleermuizen.

Vogels

De groenstrook bij de Leidsche Schouw waar de ingreep plaats vindt heeft geen betekenis voor vogels met een jaarrond beschermde nestplaats. In de overige delen van bedrijventerrein Molenwetering vinden geen ingrepen plaats. Er zijn geen effecten op vogels met een jaarrond beschermde nestplaats.

Wel kunnen in bomen, het grasland en de oevers van het plangebied algemene vogelsoorten broeden. Als buiten het broedseizoen (wanneer er geen in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn) gewerkt wordt, zijn er ook voor deze vogelsoorten geen negatieve gevolgen.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

De conclusies zijn opgesteld op basis van de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

Algemeen

In het algemeen geldt dat het bebouwde gedeelte van het bedrijventerrein nauwelijks betekenis heeft voor beschermde soorten. De groene zone langs het Weteringpad in het zuiden van het bedrijventerrein heeft de meeste potentie als leefgebied voor beschermde soorten. In het bedrijventerrein zijn geen veranderingen voorzien, behalve de verlegging van de Leidsche Schouw. Dit betekent dat het grootste gedeelte van het terrein en de groene zone in het zuiden van het bedrijventerrein onaangetast blijven. In deze delen van het bedrijventerrein zijn negatieve effecten op beschermde soorten uitgesloten.

Locatie verlegging Leidsche Schouw

- Het is mogelijk dat tijdens de ontwikkelingswerkzaamheden binnen het plangebied rugstreeppad op het werkterrein bij de Leische Schouw opduikt. Bij de werkzaamheden bestaat, in dat geval, risico op overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet (aanbevelingen in § 5.2).
- De locatie heeft beperkte betekenis als foerageergebied voor gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger in een omgeving met meer geschikt foerageergebied (Weteringpad). De ingreep heeft geen negatieve gevolgen voor genoemde vleermuizen door de tijdelijke aard van de ingreep en de beperkte betekenis van het plangebied.
- Bij de verlegging van de Leidsche Schouw kunnen broedende vogels verstoord worden. Als mitigerende maatregelen worden genomen kan dit worden voorkomen (aanbevelingen in § 5.2).
- Bij het verleggen van de Leidsche Schouw moet invulling gegeven worden aan de zorgplicht voor vissen, amfibieën en grondgebonden zoogdieren (aanbevelingen in § 5.2).

5.2 Aanbevelingen

Mitigatie

Overtreding van de Flora- en faunawet kan worden voorkomen door

- de werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels uit te voeren. Het broedseizoen verschilt per soort. Globaal moet rekening gehouden worden met de periode februari tot en met augustus. In gebruik zijnde nesten zijn altijd beschermd, ook buiten deze periode.

- ervoor te zorgen dat rugstreeppad zich niet vestigt in het plangebied tijdens de werkzaamheden.

In de soortenstandaard worden hiervoor de volgende maatregelen geadviseerd.

Voorkomen van vestiging van rugstreeppad kan bijvoorbeeld door het plaatsen van schermen van glad landbouwplastic van 50 centimeter hoog en minimaal 10 centimeter ingegraven in de grond. Controleer dit regelmatig op kieren en op overhangende vegetatie. In de praktijk is een 100% afscherming moeilijk te realiseren omdat meestal toegangswegen voor bouwverkeer aanwezig zijn die nauwelijks af te schermen zijn. In sommige situaties zal het noodzakelijk zijn om de aanwezige rugstreeppadden weg te vangen of eieren van rugstreeppadden te verplaatsen door een ter zake kundige. De beste periode hiervoor is van maart tot en met mei, voordat de afzet van de eitjes plaatsvindt. De gevangen exemplaren en eisnoeren moeten zo snel mogelijk naar nieuw gemaakt geschikt habitat aangrenzend aan het oorspronkelijke habitat maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden (Soortenstandaard rugstreeppad, Rijksoverheid.nl).

Zorgplicht

Om invulling te geven aan de zorgplicht wordt het volgende geadviseerd.

- Amfibieën en grondgebonden zoogdieren, die tijdens de werkzaamheden worden gevonden, gelegenheid geven te vluchten of te verplaatsen naar een schuilplaats buiten het bereik van de werkzaamheden.
- Demp de slootdelen als de watertemperatuur beneden de 25 graden is, de lucht temperatuur boven het vriespunt is en er geen ijs op het water aanwezig is. Werk naar een open einde toe zodat vissen de gelegenheid hebben te vluchten.

6 Literatuur

- Koopman, A.D.G. & L.S.A. Anema, 2005. Natuurwaardenkaart Alphen aan den Rijn. Toelichting. Rapport 05-118. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Kruijt, D.B., L.S.A. Anema, M. Boonman, P.H.N. Boddeke & A.D.G. Koopman, 2012. Inventarisatie vleermuizen, gierzwaluw en huismus, Lage Zijde, Alphen aan den Rijn. Nader onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet. Rapport 11-149. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- van Meurs F.A. & Mostert K., 2000. Vleermuizen en andere zoogdieren in de gemeente Alphen aan den Rijn. Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland.
- van Zundert, J.A.M & D. Emond, 2009. Effecten op beschermde soorten 'Landgoed in de Polder', Alphen aan den Rijn. Oriënterend onderzoek (quick scan) in het kader van de Flora- en faunawet. Rapport 09-084. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Websites:

Telmee.nl

Waarneming.nl

Bijlage 1 Wettelijk kader

1.1 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent zowel een zorgplicht als verbodsbepalingen.

De zorgplicht geldt te allen tijde voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving, voor iedereen en in alle gevallen.

De verbodsbepalingen zijn gebaseerd op het 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn (zie kader).

Verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet (verkort)	
Artikel 8:	Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.
Artikel 9:	Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.
Artikel 10:	Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.
Artikel 11:	Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.
Artikel 12:	Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van beschermde planten en dieren.

Artikel 75 bepaalt dat vrijstellingen en ontheffingen van deze verbodsbepalingen kunnen worden verleend. Het toetsingskader hiervoor is vastgelegd in het Vrijstellingenbesluit. Er gelden verschillende regels voor verschillende categorieën werkzaamheden.

Er zijn vier beschermingsregimes corresponderend met vier groepen beschermde soorten (tabellen 1 t/m 3 en vogels).

Tabel 1. De algemene beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer. Ontheffing ten behoeve van andere activiteiten kan worden verleend, mits de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is ('lichte toetsing').

Tabel 2. De overige beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en van bestendig gebruik en beheer, als op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Anders is ontheffing noodzakelijk, na lichte toetsing.

Tabel 3. De strikt beschermde soorten

Dit zijn de planten- en diersoorten vermeld in Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit of in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Uit recente jurisprudentie blijkt dat de regels voor de Habitatrichtlijnsoorten nog strikter zijn³

Voor bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit een vrijstelling, mits men werkt op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze kan worden verleend na een uitgebreide toetsing (zie onder).

Voor de soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt hetzelfde regime, met één grote beperking. Ontheffing of vrijstelling kan niet worden verleend voor ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer en gebruik, tenzij er (tevens) sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, of in het belang van het milieu, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of de bescherming van wilde flora en fauna. Voor deze groep soorten kan overigens geen vrijstellingen worden verleend voor artikel 10 (verontrusting).

Vogels.

Alle inheemse vogels zijn strikt beschermd. Ontheffing of vrijstelling kan alleen worden verkregen op grond van openbare veiligheid, volksgezondheid of bescherming van flora en fauna. De Vogelrichtlijn noemt zelfs 'dwingende redenen van groot openbaar belang' niet als grond⁴.

Dat betekent dat in beginsel alle activiteiten die kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van in gebruik zijnde nesten buiten het broedseizoen moeten worden uitgevoerd.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd⁵.

De uitgebreide toetsing houdt in dat ontheffing alleen kan worden verleend als:

1. Er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. Er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;
3. Er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang;
4. Er zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen betekent het actief optreden om alle mogelijke schade aan een soort te voorkomen, zodanig dat geen wezenlijke negatieve invloed op de relevante populatie van de soort optreedt.

In veel gevallen kan voorkomen worden dat een ontheffing nodig is, als mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de functionele leefomgeving van dieren in tact blijft. Vooral voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels is dit cruciaal (omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen na zware toetsing).

³ Zie uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, 21 januari 2009 zaaknr. 200802863/1 en 13 mei 2009 nr. 200802624/1), en Rechtbank Arnhem, 27 oktober 2009 zaaknr. AWB 07/1013. Zie tevens de brief van het ministerie van LNV d.d. 26 augustus 2009 onder kenmerk ffw2009.corr.046 en de Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.

⁴ Zie de vorige voetnoot.

⁵ Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

1.2 Wabo en omgevingsvergunning

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is op 1 oktober 2010 van kracht geworden. De Wabo voegt een groot aantal (circa 25) vergunningen, ontheffingen en andere toestemmingen samen tot één omgevingsvergunning. De omgevingsvergunning is nodig voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen, zoals sloop, bouw, aanleg en gebruik, als die een plaatsgebonden karakter hebben en dat van invloed kunnen zijn op de “fysieke leefomgeving”. Dit omvat alle fysieke waarden in de leefomgeving, zoals milieu, natuur, landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Als hoofdregel kent de Wabo het bevoegd gezag toe aan B&W van de gemeente waar het project (in hoofdzaak) zal worden uitgevoerd. Voor projecten van provinciaal belang kunnen GS het bevoegd gezag zijn, voor projecten van nationaal belang een minister.

De ontheffing Flora- en faunawet en de vergunning Natuurbeschermingswet 1998, die voor een ruimtelijke ingreep nodig kunnen zijn, kunnen worden “aangehaakt” bij de omgevingsvergunning. Dat wil zeggen dat bij een aanvraag voor een omgevingsvergunning ook een toetsing aan Ffwet en/of Nbwet moet worden gevoegd. De aanvraag wordt dan aan het bevoegde gezag (Ffwet: ELI; Nbwet: GS of ELI) voorgelegd. Die zal dan toestemming geven in de vorm van een Verklaring van geen bedenkingen (Vvgb). De inhoudelijke toetsing zal niet veranderen.

Op aanvragen voor een omgevingsvergunning, die mede betrekking hebben op Flora- en faunawet en/of Natuurbeschermingswet 1998 is de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing.

Overigens kan een ontheffing Ffwet of vergunning Nbwet ook los van de omgevingsvergunning worden aangevraagd. Dat dient dan wel te gebeuren vóórdat de omgevingsvergunning wordt aangevraagd.

1.3 Rode lijsten

Rode lijsten zijn geen wettelijke instrumenten, maar zijn sturend voor beleid. Zij dienen om prioriteiten in middelen en maatregelen te kunnen bepalen. Bij het beoordelen van maatregelen en ingrepen kunnen de Rode lijsten echter wel een belangrijke rol spelen. Er zijn nu landelijke Rode lijsten vastgesteld voor paddestoelen, korstmossen, mossen, vaatplanten, platwormen, land- en zoetwaterweekdieren, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, libellen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels (LNV 2004). Een aantal provincies heeft aanvullende provinciale Rode lijsten opgesteld.

Van soorten op de Rode lijst moet worden aangenomen dat negatieve effecten van ingrepen de gunstige staat van instandhouding relatief gemakkelijk in gevaar brengen. Waar het beschermde soorten betreft zal er dus extra aandacht aan mitigatie en compensatie moeten worden besteed. Bij niet-beschermde soorten of soortgroepen kunnen op grond van de zorgplicht extra maatregelen worden geleverd. Bij een aantal soortgroepen gaat het echter om tientallen of honderden moeilijk vast te stellen soorten, waardoor de waarde voor praktische toepassingen vaak beperkt is.

Literatuur

Ministerie van LNV, 2009. Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, nr. 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV, 2005a. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van LNV, 2005b. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNV, Den Haag.

Websites

www.wetten.nl.

omgevingsvergunning.vrom.nl/

ww.vrom.nl/pagina.html?id=3410 (*nota ruimte*)

Bijlage 2

Plantekening verlegging Leische Schouw

Bureau Waardenburg bv

Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg

Telefoon 0345-512710, Fax 0345-519849

E-mail info@buwa.nl, www.buwa.nl